

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API Mahana toru 15 nō Tiurai 2020

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

'Ua haamana te 'Apooraahau 'i te tapura faufaa faarava'i nō 2020

'I te 26 ô māti 2020, 'Ua haamana mai na te 'Apooraahau rahi 'a Porinetia 'i te tapura faufaa faarava'i rû nō te tape'a mai 'i te faufaa 'a te fenua, 'i vai mai na, nō te mau tauturu rû 'i te pae 'o te êa huiraa 'e nō te autaea'eraa, faaora 'i te mau ti'araa 'ohipa 'i roto 'i te mau taiete, pa'epa'e 'i te mau taiete na'ina'i nâ reira te mau rima 'ohipa ti'amâ 'e te feiâ 'i roto 'i te fifi moni 'ore, nō te 'apee ato'a ho'i 'i te mau taiete 'ohipa 'o te fenua nei.

Maoti teie faaotiraa 'i nehenehe ai 'i te faatereraa Fenua 'e pâruru 'i te 'ati rahi faatupuhia 'e te Covid-19 'e nâ teie rave'a 'i mataratara rii mai ai te oraraa 'o te huiraa 'e te mau taiete 'o te Fenua nei râtou 'o tei topa 'i roto 'i te mou tâ'ue 'o te 'imiraa faufaa 'i te roaraa 'e 6 hepetoma 'ôpanipaniraa.

Nâ roto 'i teie tapura faufaa faarava'i 'e nehenehe ai 'e faaô 'i te 'aitarahuraa 'i rroto 'i te fare moni nō te mau faahoturaa 'a Farani te AFD, pâruruhia 'e te Hau nui 'i te faito 'e 28,6 miriâ toata nâ Porinetia. Nâ teie 'e faarava'i 'i te mau rave'a tauturu 'a te Fenua 'i te huiraa 'e te mau taiete 'o tei topa 'i roto 'i te 'ati, pa'epa'e ato'a 'i te rave'a pâruru tōtiare nâ roto 'i te faataeraa 'i te tuhaa moni nâ te FADES 'e te 'aitarahu ato'a te Fenua 'i te CPS, nâ teie ato'a 'e faa'aifaito 'i te tapura oni faufaa rahi nō te puta faufaa 'a te Hau.

Te tahi, 'o te toparaa 15 miriâ toata, te faito faufaa 'e ô mai 'ia au 'i te mau tohuraa tapura faufaa 'a te Fenua, faatpuhia 'e te covid-19. Nō te reira, teie atu ra te faito mau, 'o te maraa 'o te tapura faufaa faarava'i 'e 37,6 miriâ toata, 'e 22,8 miriâ nō te tereraa 'ohipa 'e 14,8 miriâ nō te faatupuraa 'ohipa. 'E âmo mai râ te AFD pâruruhia 'e te Hau nui 'e 28,6 miriâ toata, nâ roto 'i te faa'ohiparaa 'i te moni haaputu, 'e te tuharaa 'i tuâ faufaa ra.

Tauturu moni nâ te mau 'oire 'o Mahina, Taiarapu-hiti'a 'o te Ra 'e Maareva

'Ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'e toru tauturu nâ te mau 'oire 'i ni'a 'i te faito 103 mirioni toata, nō te hô'ê faa'ohiparaa moni 'amui 'e 224 mirioni toata, 'e 46% ia te tuhaa 'e amohia 'e te Fenua. Tei haamanahia, nō hooraa mai 'i te faura'o pâruru 'e te hô'ê pahî nō te mau 'oire nei, Taiarapu-Hiti'a 'o te Râ, Mahina 'e Maareva.

Nō Taiarapu-Hiti'a 'o te Ra, te tuhaa 'a te Fenua 'e âmo, 13,4 mirioni toata nō te fatu mai 'i te hô'ê pereoo tura nâ te nuu tupohe auahi, titauhia 'e 45 mirioni nō teie tapura 'ohipa.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00

Nô Mahina, 'e âmo te Fenua 'e 3,6 mirioni nô te hoo mai 'i te pereoo muto'i 'oire. Titauhia 'e 7,2 mirioni toata.

Nô te 'oire 'o Maareva, 'e âmo te Fenua 'e 86 mirioni toata nô te fatu mai te 'oire 'i te hô'ê pahî. 'E moihaaa hinaaro rahihia nô te utaraa taata 'e te fereti. Nô te tahito 'o tô râtou pahî 'e vai nei, hau atu 'i te 20 matahiti, nâ teie 'opuaraa nei 'e mono 'i te reira. Numerahia 172 mirioni nô teie 'opuaraa, 'e âmo mai te Fenua 'i te 'âfaraa 50%.

'opuaraa ture Fenua 'e haapâpû ra 'i te neheneheraa 'e fana'o 'i te târahu moni nâ te feiâ haafifihia 'e te covid-19

Nô te faarava'i 'i te mau rave'a tauturu 'i te feiâ 'o tei haafifihia 'e teie ma'i pee te Covid-19,'Ua vauvau te Mono Peretiteni 'i mua 'i te 'Apooraahau 'i te hô'ê 'opuaraa ture Fenua 'o te faaiti mai 'i te faito moni taime 'o te mau 'aitârahuraa 'e faa'ohipahia 'e Porinetia farani nô râtou 'e nô te roaraa 'o te matahiti nei 2020.

'Ua tuuhia atu teie 'opuaraa ture Fenua 'i mua 'i te mau 'auvaha 'o te 'Apooraa matutu ti'arau, 'e 'o tei faaho'i mai 'i tô râtou mana'o fârii. 'E ta'ita'ihia atu teie 'opuaraa ture Fenua 'i mua 'i tô te 'Appraa rahi. 'E faa'ohipa nâ mua roahia teie hôro'araa târahu 'a te Fenua nô te Afata Turuutaa (CPS) 'e hô'ê tuhaa moni hôro'a faaho'i nâ te taiete Air Tahiti Nui (ATN).

Haamahutaraa 'ohipa 'a te taiete faanaho 'e faahoturaa taraire 'i te mau fenua 'a Porinetia

'Ua vauvau te faaterehau 'o te faanahoraa fenua, hâpa'o 'i te utaraa nâ te mau motu, 'i te faanahoraa 'a te apooraa faatere a te taiete faanaho 'e faahoturaa taraire 'i te mau fenua 'a Porinetia nei.

Tei ni'a 'o ia 'i te rênî 'ohipa haamauhia mai nô te faanahoraa 'amui 'ia Porinetia (SAGE) 'o tei haamanahia mai na 'e te 'Apooraa rahi 'i te 6 'o tiurai nei. Nâ teie taiete 'e faatupu 'i te mau tauraa rahi 'i roto 'i te mau auraa 'i rotopû 'i te Fenua, te mau piha 'ohipa 'e te mau 'oire. 'E rave'a pâpû te mau faatupuraa parau, te tuharaa 'ite ê 'e moihaa nô te faati'a 'i te mau 'opuaraa, 'i te pae ihoâ râ 'o te faa'ohieraa 'i te mau faatereraa 'ohipa 'a te SAGE.

'Ua fârii ato'a te 'Apooraahau 'ia faanahohia te rururaa 'a te tâatiraa 'o te mau 'oire (CAC 48), 'i Papeete 'i te hope'a 'o tiurai nei, 'e 'ia 'âmui mai te tâato'araa 'o te mau 'oire nâ reira te mau mero faaô 'âpî nô teie apooraa mero hope mâtâmua roa.

'Ua titauhia nau 'oire e 48, 'ia haaputupu 'i tâ râtou mau 'apooraa mana 'âpî mai, nô te hôro'a mai râtou 'i tâ râtou parau faaôraa. 'Ua faaô pâpû te Fenua 'i roto 'i teie tâatiraa.

Nâ teie tâatiraa 'e 'âpee 'i te mau 'oire 'o te fenua nei 'i roto 'i te faaineineraa 'ohipa 'i roto 'i te mau motu, nô te haamauraa anei 'i te SAGE, te mau PGA, te faaineineraa 'i te mau tuharaa fenua, te mau ti'araa fare, te rauraa rave'a hmani uira, te faito maita'iraa 'i te mau fifi 'e nehenehe 'e tupu 'e te haafaufaraa 'i te 'aua natura 'e tô na mau hotu. Nâ teie ato'a pû 'e hi'opo'a 'i te mau arata'iraa 'ohipa 'amui 'ia nehenehe 'i te 'amuiraa 'e faito 'i te nuu maita'iraa 'o te mau fenua 'e te horo'a ato'araa 'i te mau 'avei'a 'e au 'i te hamaniraa fenua.

'I ni'a 'i te 'ê'a haamaita'i 'i te fâriiraa taata

Te arata'iraa 'o te faa'âpîraa 'i te arata'iraa 'ohipa 'a te Hau haahia mai 'e te fatereraa fenua nô te haamaita'i atu-â 'i te tereraa 'ohipa 'a te hau nô roto 'i te pa'epa'eraa 'i te feiâ 'ohipa.

'I roto 'i teie mau rave'a haamauhia mai nô te tâpapa 'i teie mau fâ, tei roto te haamaita'iraa 'i te mau piha 'ohipa 'i te pae 'o:

- Te haamauraa 'i te hô'ê taipe nô te mau piha a te hau

Nâ roto 'i te faaôraa 'i te hô'ê tai'o maita'i 'i te pae 'o te fâriiraa taata 'e te faa'ohieraa 'ohipa.

'I te reira vâhi 'e titauhia te hô'ê arata'iraa 'ohipa 'e te piha 'a farani nô te mau faafaitoraa te (AFNOR), nâ na 'e mâtutu 'i te faati'araa 'e te faa'ohiparaa 'i te huru fâriiraa 'e mana'ohia ra 'e haamau 'ia-au 'i te faito 'o te rauhuru fâriiraa, 'i muri mai, faatupu atu ai te taipe faahiahia 'e tô na mau faa'ohiparaa.

- Te faahoturaa 'i te rênî tu'atiraa maita'i atu

'Ia ôfa mai 'i ni'a 'i teie arata'iraa faatupuhia 'e te mau piha 'ohipa 'a te hau 'o te haapâpûraa te reira 'i te maita'i tamau.

Nâ te hô'ê araivavao 'e hi'opo'a tamau 'i te aurarohia te mau 'avei'a, nâ na 'e faaitoito 'i te auraro tamauhia mai te rênî hinaarohia i mua i te mau hinaaro 'e te hi'opo'araa 'i te pâhonoahia ra anei 'i tauâ mau mana'o huiraatira ra.

Nô te hô'ê fâriiraa maita'i 'i roto 'i te mau piha tôro'a 'a te Hau

'Ua vauvau atu te faaterehau hapa'o 'i te Haamaita'iraa 'i te tereraa 'ohipa 'a te Hau 'i mua 'i te 'Apooraahau, te hô'e 'ôpuaraa nô te haamaita'i 'i te faariiraa huiraatira 'i roto 'i te mau piha 'ohipa 'a te Hau « fâriiraa tino roa, fâriiraa nô roto 'i te itenati » 'ei fâriiraa maita'i 'e te 'ôhie 'i te nunaa, 'e piti fâ. 'A tahi, ia au maite te mau auraa 'i rotopû 'i te piha 'ohia 'e te huiraatira, te tahi, 'ia pâhono mârâmarâ maita'ihia 'i te mau hinaaro 'o te huiraatira.

Nô te haamau 'e te faa'ohipa 'i teie 'ôpuara, nâ te pupu 'a te DRMA turuhia mai 'e te Faatereraa hâpa'o 'i te feiâ rave 'ohipa 'a te Hau (DGRH) 'e te piha hâpa'o 'i te mau rorouira (SIPF), 'o tei tuha piti 'i te huru fâriiraa : fâriiraa tino rpoa 'e te fâriiraa nô roto 'i te 'ite nati.

'I te pae 'o te fâriiraa tino roa, 'ua tai'ohia mai te vâhi fâriiraa taata 'i reira 'e tâmatamatahia ai, nâ reira te mau 'âmaa 'ohipa tâta'itahi tâ te tivira 'e tâ te Hau iho, ua ravehia mai teie 'ohipa 'i 2019. Nâ te reira 'i nehenehe ai 'i te tahi mau piha 'ohipa 'i haamata'i 'i te mau vâhi fâriiraa taata 'e 'ua maita'i ato'a mai te huru raveraa 'ohipa 'a te mau rauti.

'I 2019 ra, 'ua hinaaro te Fenua 'e haafaufaa 'i te 'ohipa 'e te ti'araa 'o te feiâ fârii 'i roto 'i te pu'etau haapiiiraa: hô'ê hanere râtou tei fâna'o. 'E 95 tei haapiihia 'i te mau rave'a fâriiraa.

'I te pae 'o te fâriiraa nâ roto 'i te itenati, nô haamaita'i atu-â ia 'i te turamaraa nâ roto 'i te Itenati 'e te tahua 'o te mau pû 'a te Hau, net.pf. 'I te hôpe'a 'o 2019, 'ua nao'ahia 'e 38 000 pu'oiraa 'i te 'ava'e 'e 'ua hau 'i te 150 000 pu'oiraa 'i 2020.

'I tiunu ra, maoti te moihaa 'ohipa « *mes-démarches.gov.pf* » 'i nehenehe ai 'e nene'i 10 parau turamaraa 'i ni'a 'i te itenati, 'e 'ua tâtarahia 1 500 aniraa. 'I te 'ômuaraa 'o 2020, 'avarihia teie mau tahua 'ohipa nô te mau piha 'ohipa 'a te Hau. 'I roto 'i te pu'etau 'ôpanipaniraa 'ua tere puai te 'ohiparaa nâ te atea. 'E ua mau mai 'e 80 parau nene'i 'i ni'a 'i te rênî rorouira 'e 'ua tâtarahia 'e 22 000 aniraa. Te 'âpî 'i roto 'i te 'ohieraa 'ohipa 'e 20% ia.

'E faaano faahouhia atu-â tô na faa'ohiparaa:

- Te faaineinehia mai ra te faanaho faahouraa 'i te mau vâhi fâriiraa taata ;
- 'E haamauhia te rave'a tai'oraa taata 'e te mana'o taata 'i ni'a 'i te huru fâriiraa 'âpî, mai te 'itehia 'i te piha 'o te mau 'ohipa fenua ;
- Te haamau 'i te hô'e pupu taata 'o te nehenehe 'e faa'ohipa 'ohiehia nô te faito 'i te maita'i 'o te mau pu fâriiraa huiraatira.

'ôpuaraa faatureraa 'i te ito nô te mau paturaa fare 'i Porinetia farani

'Ua tuu atu a te faatereraa hau 'o te ito 'e te numera uira nâ reira te piha 'o te mau Ito 'i te hô'ê piiraa tata'u nô te haamau 'i te hô'ê tomite 'ohipa nô te matutu, te pâpa'iraa mai 'e te haamuraa 'i te hô'ê puta arata'i nô te mau tâuiraraa 'i te mau paturaa fare 'i Porinetia nei (REBPF). Te fâ 'a teie tomite 'o te 'âpeeraa 'i te arata'iraa 'ihi 'e te mau faatureraa 'a Porinetia, nâ reira te tauturu 'âmui 'i te tereraa 'avei'a 'o te 'ôpuaraa REBPF.

'E rave rahi matahiti te faatereraahia mai teie 'avei'a 'i Farani. 'Ua ti'a mai te faatureraa uira 'i 1974 ra maraa rii tâmau noa mai ai mai te matahiti 2 000. Tei huru piri rii mai 'e te faanahoraa 'a Porinetia, te faatureraa mâtini uira, te maniania 'e te faaru'eraa mata'i viivii (RTAA DOM) 'o tei mana ''i roto 'i te tahi mau fenua farani nâ te ara moana mai ia Guadeloupe, Matinita, Guyane 'e Reunion mai 2010 faa'âpîhia 'i 2016.

Tei roto 'i te puta ture 'o te uira haamanahia nâ roto 'i te hô'ê ture Fenua 'i te 26 'o atete 2019, nâ te REBPF 'e haamaita'i 'i te oraraa 'o te feiâ 'e ora nei 'i roto 'i teie mau nohooa, nâ teie ato'a arata'iraa 'e faaiti mai 'i te 'amu rahi 'o te uira nâ reira ato'a ho'i te târifa uira. te fâ tia'ihia mai roto mai 'i teie mau taiete mâtutu, 'ohipa 'âmuihia mai 'e te mau fatu taiete patu fare, 'o te hô'ê faatureraa tano 'i te naturaraa 'o te taamotu tâta'itahi.

Tineiraa covid-19: parau faati'a nô te mau hi'opo'araa peepee

Nâ te huriea 'a te 'Apoora rahi 'o te 20 'o atopa 1988, 'e faaue ra 'o te mau pû hi'opo'araa tiro tiro, 'e maura 'i te parau faati'a, 'e 'o râtou noa te fariihia 'ia rave 'i tauâ 'ohipa ra. Nâ te reira parau huriea 'e 'ôpani ra 'i te mau hi'opo'araa peepee 'i rapae'au atu 'i tauâ mau pû ra 'i Porinetia nei. Titauhia ia 'ia tauihia teie fatureraa.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00

Nô teie, 'e nô te rû 'ia tauihia, nô teie pu'etau ma'i covid-19, 'ua faaotihia 'e vaiiho 'i te faaueraa maa 'i te hiti, nô te neheneheraa te mau hi'opo'araa 'e ravehia 'i roto 'i te mau motu 'e aore 'e pû hi'opo'araa mana. 'E nehenehe ato'a te reira mau hi'opo'araa 'e ravehia 'i ni'a 'i te mau pahî râtere.

Te tahi, 'ua faaoti ato'ahia 'e fârii 'ia 'ohihia mai te mau hi'opo'araa, ravehia 'e te mau taote, aore râ tei ravehia 'i raro a'e 'i tâ râtou parau faati'a 'aore râ ravehia 'e te hô'ê tuâti ma'i, 'e 'ohipa nei 'i roto 'i te piha 'o te êa 'a te hau 'aore râ 'i ni'a 'i te hô'ê pahî râtere. 'E ma'i anei râ tei 'iteahia 'e faaâra vitiviti noa 'i te Faatereraa 'o te êa.

Te haapâpû ato'a nei, nô teie mau hi'opo'araa, ma te 'ore râ 'e faahape 'i te hi'opo'araa 'o tei ravehia mâ te faa'ohipa 'i te rave'a hi'opo'a ma'i, 'e 'ia faaârahia te taata hi'opo'ahia 'i te tereraa 'ohipa. 'Ia 'ore noa atu 'e rava'i, 'e ani te taote 'ia hi'opo'a hohonuhia atu-â nô te haapâpû roa 'i te hi'opo'araa. Te haapâpû ato'a ra teie faaueraa mana 'o te neheneheraa te tahi tafifiraa 'e tupu 'i te taime haruharuraa tiro-tiro, 'i tauâ taime ra 'ia faaârahia ia te piha tî'aau 'i te arata'iraa 'ohipa 'o te êa 'e tôtiare (ARASS).

Te mau rave'a faaâra nô te faaû 'i te ma'i covid-19

Nâ roto 'i te matararaa te mau tere manureva mai te ara mai 'e te rahiraa mai te râtere 'e tae mai, 'ua haamauhia te mau rave'a pâruru 'eiaha teie ma'i 'ia parare. 'Ua rave 'Apooraahau 'i te hô'ê faaueraa mana.

'A tahi, 'ia aurarohia hô'ê metera area taata tata'itahi. 'Ia faahepohia te poiraa pâruru âho nô te tâato'araa 'o te feiâ ni'a atu 'i te 11 matahiti, 'i roto 'i te mau vâhi 'e fârii nei 'i te huiraatira, 'i roto 'i te mau manureva, te mau pereoo mataienaa 'e te mau vâhi tia'iraa.

'I te hi'oraa 'âmui, te faaueraa ato'a nei teie parau mana, 'ia aurarohia te mau pâruru tôtiare, 'i te mau vâhi 'ohiparaa piriha'o 'e faahepohia 'ia poi te pâruru âho.

Te utu'a faa-auhia nô te 'ore 'e auraro 'i teie mau faaueraa, 'e tae roa 'i te 89 000 toata.

Tauturu moni nâ te mau fare haapiiraa 'a te hau

'Ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'i te tauturu moni nâ te mai fer haapiiraa 'a Porinetia farani:

- Tuarua 'o Punaauia, tâtâ'iraa tâfare, 'e 29 93 709 toata ;
- Tuarua Maco Teavane, faturaa papa'i haapii, 1 358 178 toata ;
- Tuarua maco Tevane, hooraa mai 'i te mau afata vairaa puta, 2 859 400 toata ;
- Tuarua Henri Hiro, monoraa 'i te mau pâruru mâramarama, 387 985 toata ;
- Tiarua Uturoa-Raiatea, faturaa tauihaa haapiiraa, 1 294 044 toata ;
- Tuarua Uturoa, faturaa tauihaa haapiiraa nô te GOD 'o Maupiti, 2543114toata ;
- Haapiiraa toro'a Uturoa, 'ohipa uira nô te haapiiraa CAP IFCA, 800 442 toata.

Tu'aro tamarii haapii; tauturu moni nâ te ASSEP

'Ua haamana te 'Apooraahau 'i te tauturu moni nâ te tâtiraa tu'aro 'a te tamarii haapii 'o te haapiiraa tivira (ASSEP, 'i ni'a 'i te faito moni ra 'e 2124128toata, nô te âmo 'i tâ na tereraa 'ohipa matahiti 2020.

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00